

ORDINUL PREMONSTRATENS SAU NORBERTIN

ScURT ISTORIC ȘI DOCTRINĂ. Ordinul Premonstratens sau Norbertin a fost înființat de arhiepiscopul de Magdeburg, Sf. Norbert, originar din Prémontré în anul 1120.

În anul 1121 întemeietorul ordinului, împreună cu alți 40 de clerici, au depus jurământ de a trăi după preceptele de viață ale Sf. Augustin.

Noul ordin se răspîndește cu repeziciune și în anul 1126, cînd constituția ordinului este aprobată de Papa Honoriu al II-lea dispune deja de 9 mănăstiri. Titulatura oficială a ordinului este: "Sacer, candidus ac exemptus ordo canonicorum regularium praemonstratensium". În perioada sa de înflorire, ordinul a avut circa 600 de mănăstiri, dintre care 100 în Franța.

În anul 1122 se răspîndește și în Germania, unde mai tîrziu are peste 150 de mănăstiri. În anul 1129 Norbert fixează centrul premonstratensilor la Magdeburg, care a devenit centrul de răspîndire și de muncă al ordinului în Germania.

Datorită activității misionare a călugărilor premonstratens, popoarele slavice dintre Elba și Marea Baltică se încreștinează. Acest Ordin joacă un rol însemnat în viața spirituală din Olanda, Anglia, Spania, Ungaria și Belgia. Mai puțin s-a răspîndit în Portugalia și Italia, unde mai tîrziu pierde și puținele mănăstiri pe care le avea.

În timpul cruciadelor, ordinul avea două mănăstiri în Palestina și una în Cipru.

Odată cu reforma religioasă și războaiele husite, o parte din mănăstirile ordinului sînt distruse.

Între secolul al 17 - 18, ordinul cunoaște o nouă înflorire, ca mai tîrziu, între anii 1782 - 1820 să primească o leviatură mortală.

În timpul marii revoluții din Franța, ordinul este interzis. În 1819 pierde toate mănăstirile din Polonia și în 1835 pe cele din Spania, rămînînd numai cu cîteva mănăstiri în Austro-Ungaria.

În Franța ordinul este repus în funcțiune în 1856, iar în Belgia între anii 1835 - 1842 se reactivează 5 mănăstiri.

În anul 1902 se înființează primele mănăstiri ale dălu-

. // .

M. C. Leher Mirale Hudi 31/1962

gărilor premonstratens în America.

Din secolul al XIII regimul de viață impus acestor călugări s-a îndulcit, admitându-se și consumarea de carne.

Activitatea ordinului este multilaterală, conform devizei sale mai noi, "Ad omne bonum parati" (Pregătiți pentru orice bine). și ea constă în oficierea de slujbe liturgice solemne și pastorația de orice fel.

Statutele cele mai vechi nu prevedeau administrarea de parohii; aceasta s-a permis membrilor ordinului numai după 1.188, cu aprobare papală.

După 1750 nu mai este necesar să se ceară dispensă papală pentru administrarea parohiilor.

Pe lângă munca de pastorație, ordinul premonstratens se ocupă și de învățămînt, înființînd o serie de școli. Dintre acestea cele mai cunoscute sînt colegiile din Roma, Paris, Traga, Köln Salamanca, etc.

Sf. Norbert a înființat împreună cu Ricuera de Clastre și o ramură feminină - Premonstratensele. Această ramură feminină s-a stîns repede în Franța, în Germania, însă a cunoscut o mare înflorire (mănăstirile aristocrate) cum erau denumite mănăstirile premonstratenselor.

Pe lângă călugării premonstratensi, funcționau și terțiar și terțiare.

Statutele ordinului, completează și întăresc rînduiala Sf. Augustin și se sprijină în special pe modul de viață instaurat de călugării cistercieni și în parte pe aceea a mișcării de la Cluny.

În anul 1320 ordinul a fost împărțit în 30 de provincii.

În Europa occidentală, șefii provinciilor erau abați, în răsărit și în Germania la început protopopi, care încetul cu încetul au luat denumirea de abați. Abatele este ajutat în munca sa de un priori, subpriori și circatori.

Capitlurile generale aveau loc la Prémontré la început anual, apoi din trei în trei ani și cîteodată și la intervale mai mari.

Provinciile țin și ele capitluri provinciale.

Călugării Premonstratensi hirotoniți preoți primesc automat titlul de canonic. Pe lângă aceștia sînt novicii și frații laici.

Călugării premonstratensi se îmbracă în antireu alb de lîină cu nasturi și cingul albastru.

... de H. H. H. 31/12/962

În general în ordin erau primiți numai tineri foarte buni la învățătură sau cari dispuneau de averi mari pe care în momentul intrării în monahism donau ordinului.

Statutele ordinului au fost refinoite recent în Capitlul general ținut în toamna anului 1947 la Roma.

Sediul central al ordinului este la Roma, condus de generalul superior.

Pătrunderea la noi în țară: Membrii ordinului premonstratens pătrund în țara noastră încă în anul 1131, aduși de regele Ștefan al II-lea al Ungariei și înființează pe malul drept al Crișului Repede numit Promontoriul Oradei, prișa lor prepozitură. Aceasta este considerată ca prima de acest fel în Europa Centrală.

Prima mănăstire de pe Promotor a fost parțial distrusă de năvălirea tătarilor și refăcută în anul 1252. După mai bine de trei secole, în anul 1566 această mănăstire a fost complet devastată de domnitorul Ardealului Sigismund Ioan.

În anul 1787 decizia de "abolitiune" a împăratului Iosif al II-lea desființează prepozitura, iar "Diploma de restituție" a lui Francisc I dată în anul 1802 o reînființează. Astfel, în anul 1808 se instalează ordinul Premonstratens în mănăstirea și biserica din Str. Iosif Atila 14 - 16 din Oradea, fosta mănăstire a ordinului Eremitilor Paulieni.

De aici ordinul se extinde și în alte localități, dar nu depășește niciodată hotarele actualei regiuni Crișana.

Aflăm mănăstiri ale călugărilor premonstratens la Oradea, la Sîntmartin și parohiile încorporate din Fîrgușor și Sîntmartin, regiunea Crișana.

Sediul central al ordinului a fost la Oradea, str. Iosif Atila Nr.14 - 16, unde-și avea reședința conducătorul provinciei, marele prepozit Dr. Gerinczy Pal. La Oradea ordinul avea un noviciat, iar teologia în general premonstratensii o urmau la Roma sau în Ungaria.

La Oradea, ordinul întreținea și un liceu de băieți înființat în anul 1699. Patronul fostei provincii a ordinului Premonstratens din țara noastră este Sf. Ștefan Protomartirul.

Patrimoniul ordinului: Ordinul a avut în proprietate - la Oradea: 1,939 ha. vie, o biserică, o mănăstire și un liceu.

La Sîntmartin, regiunea Crișana: 178,4412 ha. arabil, o mănăstire, o biserică.

. // .

D. C. N. N. N. de Studi 31/1963

La Hidişelul de Jos - regiunea Crişana 616,1894 ha. pământ.

La Hidişelul de Sus, regiunea Crişana 242,104 ha. pământ.

La Tîrguşor - regiunea Crişana 63,5486 ha. pământ arabil.

Situaţia ordinului din 1948 pînă în prezent:

H.C.M. Nr.810/1948 n-a desfiinţat ordinul Premonstratens, el rămînînd în continuare în funcţiune, deşi activitatea sa se mărginea în mare parte la conducerea liceului din Orădea.

În momentul aplicării H.C.M. Nr.810/1948, în ţara noastră se aflau 12 călugări premonstratensi, dintre care 11 preoţi şi 1 teolog.

Odată cu aplicarea Decretului Nr.410/1959, funcţionarea ordinului Premonstratens la noi în ţară se consideră desfiinţată. Cei 6 călugări preoţi care se aflau în cadrul ordinului, au declarat că doresc să se încadreze în pastoraţie. Seful provinciei, marele prepozit Dr. Gerinczy Paal, ultimul preot romano-catolic care oficial a luat legătură cu Vaticanul, s-a retras de bună voie de la conducerea ordinului mult înainte de apariţia decretului şi s-a stabilit ca simplu cetăţean la Carei, întretinîndu-se din meditaţii.

Între timp, murind unul şi un altul fiind condamnat pentru inversiune sexuală, în prezent funcţionează ca preoţi de mir 4 foşti călugări premonstratensi şi anume:

1. Hutás Zoltan
2. Suta Iosif
3. Tanszik Aloisiu
4. Budai Ernest

Probleme deosebite, membrii acestui ordin, n-au ridicat şi de la început au înţeles să se încadreze în dispoziţiunile şi legile ţării.

Terenurile arabile şi viile au fost predate Statului, rămînînd în proprietate numai bisericile şi clădirile aferente.

Menţionăm că una din aceste clădiri, cea din Sînmartin, este foarte mare, cuprinzînd 16 camere de locuit şi este închiriată M.A.I.

D I R E C T O R,

NSM
SEF SERVICIU,

VL/VE

N. C. P. H. H. H. - Dir de Sîm. di 31/1963

